

DECIZIE Nr. 435 din 26 mai 2006

asupra cererii formulate de presedintele Consiliului Superior al Magistraturii de solutionare a conflictului juridic de natura constitutională dintre autoritatea judecatorească, pe de o parte, și Presedintele României și primul-ministru, pe de alta parte

EMITENT: CURTEA CONSTITUTIONALA

PUBLICATA IN: MONITORUL OFICIAL NR. 576 din 4 iulie 2006

În temeiul art. 146 lit. e) din Constituție și al art. 34 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, presedintele Consiliului Superior al Magistraturii, la data de 4 aprilie 2006, a depus la Curtea Constituțională cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecatorească, pe de o parte, și Presedintele României și primul-ministru al Guvernului României, pe de alta parte.

Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 3.121 din 4 aprilie 2006, constituind obiectul Dosarului nr. 544E/2006, și este structurată după cum urmează:

1. Premisele legale ale sesizării

1.1. Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană "are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege".

1.2. Conform art. 1 alin. (4) din Constituție "Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecatorească - în cadrul democrației constituționale".

1.3. În temeiul dispozițiilor art. 80 alin. (2) din Constituție, Presedintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Presedintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

1.4. În conformitate cu dispozițiile art. 133 alin. (1) din Constituție, "Consiliul Superior al Magistraturii este garantul

independentei justitiei", ceea ce legitimeaza reprezentarea de catre Consiliul Superior al Magistraturii a autoritatii judecatoresti in raporturile dintre aceasta si alte autoritati publice. Aceasta legitimare rezulta si din prevederile art. 146 lit. e) din Constitutie, care reglementeaza dreptul presedintelui Consiliului Superior al Magistraturii de a sesiza Curtea Constitutionala in vederea solutionarii conflictelor juridice de natura constitutională dintre autoritatile publice.

1.5. Comentariile doctinare ale dispozitiilor art. 146 lit. e) din Constitutie au reliefat ca "prin conflicte juridice de natura constitutională trebuie sa se inteleaga nu numai cele legate de interpretarea si aplicarea unor texte legale, ci si afectarea statutului constitutional al unei puteri sau alteia".

1.6. Prin Decizia nr. 53/2005 a Curtii Constitutionale s-a statuat ca autoritatile care sunt susceptibile de a fi implicate intr-un conflict juridic de natura constitutională sunt cele prevazute la titlul III al Constitutiei.

2. Elemente esentiale ale situatiei de fapt

2.1. In cuprinsul cererii se arata ca "Presedintele Romaniei a facut, in repetate randuri, afirmatii generalizatoare la adresa justitiei si a magistratilor, in general, referindu-se la <<incompetenta>>, <<independenta fata de lege>> si <<un inalt nivel al coruptiei>>". Se apreciaza ca acest conflict juridic de natura constitutională nu rezida "in existenta acestor declaratii grave, ci in efectele lor juridice, fiindca ele constituie factori de natura sa genereze un dezechilibru intre puterile statului si chiar un blocaj institutional."

Luarile de pozitie ale Presedintelui Romaniei care au generat conflictul au fost intens mediatizate, avand "un puternic impact asupra opiniei publice interne si internationale"; cu titlu exemplificativ, sunt mentionate urmatoarele:

- "in luna mai 2005, dupa o sedinta extraordinara a Guvernului, Presedintele Romaniei a declarat, conform <<Mediafax>>, ca justitia este <<independenta in coruptie si in ineficienta>>, iar sistemul institutiilor statului manifesta

<<opunere fata de reforma pentru a nu-si pierde privilegiile>>;

- la 11 ianuarie 2006, participand la sedinta Consiliului Superior al Magistraturii, Presedintele Romaniei a afirmat, conform <<Mediafax>: <<aceasta (eliberarea din arest a unor infractori - n.r.) se intampla pentru ca ori citatia a fost stramba la colt, ori judecatorul e corupt>>.

In data de 20 februarie 2006, cu prilejul sedintei de bilant a Ministerului Public, Presedintele Romaniei a afirmat, intre altele: <<Nu pe noi ne are in fata cetateanul cand se adreseaza justitiei, ci pe judecatori, nu noi am facut improprietari ilegale prin hotarari judecatoresti, nu noi am dat solutii ca dupa ce a fost devalizata o banca precum <<Bancorex>> toata lumea este nevinovata. Nu dumneavoastra, procurorii, sunteti cei care constatati nevinovatii in mari acte de coruptie. Asa este. Si stiu ca intotdeauna ati fost de cealalta parte a baricadei in marile cazuri care s-au solutionat negativ si fara rezultat asteptat si indreptatit in instante ... In instante inca avem un nivel ridicat de coruptie. Stiu ca adesea procurorii nu au solutii stiind ca au un dosar corect. Stiu ca adesea va confruntati cu lovituri uneori nedrepte, dar va cer sa treceti peste ele, va cer sa infruntati realitatile justitiei din care faceti parte.>>"

Aceste declaratii au fost comentate pe larg in presa scrisa si au fost preluate de marea majoritate a posturilor de radio si televiziune.

La sedinta Consiliului Superior al Magistraturii din 10 martie 2006, Presedintele Romaniei a declarat: "Pana cand nu se va diminua numarul petitiilor la Presedintie, nu se va diminua numarul de reclamatii la CEDO, pana cand justitia nu va incepe sa functioneze, nimeni nu ma va bloca in acest mod de a actiona."

2.2. Cu privire la primul-ministru, se arata ca, la randul sau, acesta "a facut in repetate randuri (aprilie, mai, octombrie si noiembrie 2005, februarie si martie 2006), in cadrul unor intalniri oficiale si conferinte de presa, afirmatii de genul: "sistemul judiciar este corupt", "in instante si

parchete nivelul de coruptie este alarmant" ori "in Romania justitia nu functioneaza", "justitia este un sistem ticalosit" - afirmatii care au fost reflectate pe larg in mass-media.

2.3. De asemenea, se exemplifica unele declaratii si afirmatii ofensatoare la adresa justitiei facute de ministrul justitiei, care a afirmat ca "70% dintre magistrati sunt corupti"; intr-un talk-show televizat din 24 septembrie 2005 ministrul justitiei a afirmat, intre altele, ca trebuie sa ii infricoseze pe judecatori si procurori cu dosare referitoare la ei, privitoare la coruptie", ca "spagile in dosare penale ajung la 3 milioane de euro" si ca "judecatorii castiga bani din sistemul corupt".

2.4. Se arata ca ministrul sanatatii, de asemenea, "dupa ce au fost pronuntate unele solutii judecatoresti care i-au fost nefavorabile, a atacat furibund intregul sistem judiciar, instigand la nerespectarea acelor hotarari judecatoresti."

3. Scurte comentarii cu privire la acuzatiile aduse puterii judecatoresti

3.1. Se apreciaza ca astfel de exprimari sunt contrare principiilor constitutionale si mai multor reglementari internationale, cum ar fi, cu titlu de exemplu:

- pct. 4 din primul principiu cuprins in Principiile fundamentale ale Natiunilor Unite privind independenta judecatorilor, adoptat de Congresul al VII-lea, desfasurat la Milano in anul 1985, si aprobat prin rezolutiile Adunarii Generale nr. 40/32 si 40/49 din acelasi an, potrivit caruia: "Nu vor exista nici un fel de ingerinte inadecvate sau nejustificate in procesul judecatoresc.";

- art. 2 din Carta Universala a Judecatorului, care prevede ca acesta "trebuie sa fie capabil sa isi exercite functia fara a fi supus presiunilor sociale, economice si politice";

- principiul 1 pct. 2 lit. d) din Recomandarea nr. R 94/12 a Comitetului de Ministri al Consiliului Europei, care statueaza ca "judecatorii trebuie sa pronunte deciziile in deplina independenta si sa poata actiona fara restrictie si fara sa fie obiectul influentelor, incitarilor, presiunilor, amenintarilor ori interventiilor directe sau indirecte din partea oricui sau pentru orice motiv.";

- art. 6 paragraful 1 din Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, conform caruia orice persoana "are dreptul la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil a cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, instituita de lege."

Invoca si jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului in care s-a statuat, in cauza Sabau si Parcalab contra Romaniei si in cauza Hrico contra Slovaciei, ca "instantele au nevoie, pentru a-si indeplini in mod corespunzator atributiile, de increderea opiniei publice, fiind deci necesar sa fie protejate impotriva unor atacuri distructive lipsite de fundament", ca orice persoana "are dreptul la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil a cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, stabilita de lege," adica de un tribunal, in sensul Conventiei, independent si impartial, precum si faptul ca, "pentru ca un tribunal sa poata fi considerat independent, trebuie sa fie luati in considerare urmatorii factori: a) modul de desemnare si durata mandatului membrilor ce il compun; b) existenta unei protectii adecvate impotriva presiunilor exterioare; c) posibilitatea de a se verifica daca el prezinta sau nu aparenta de independenta," care inseamna increderea pe care instantele de judecata trebuie sa o inspire justitiabililor.

3.2. Se considera ca afirmatiile Presedintelui Romaniei sunt argumentate pe trei coordonate principale:

"- perceptia proasta a justitiei la nivelul opiniei publice, constand in gradul redus de incredere a cetatenilor, astfel cum este exprimat in sondajele de opinie;

- numarul mare de petitii adresate de cetatenii romani la Curtea Europeana a Drepturilor Omului si de condamnari ale Romaniei;

- memoriile, reclamatii si plangerile adresate institutiei prezidentiale, in care se fac referiri la abuzurile si coruptia din justitie si reprezinta perceptii subiective cu caracter generalizator, care produc efecte asupra sistemului judiciar

in ceea ce priveste credibilitatea si impartialitatea judecatorilor."

4. Normele juridice cu privire la care s-a produs conflictul Potrivit prevederilor art. 124 alin. (3) din Constitutie, "Judecatorii sunt independenti si se supun numai legii".

Presedintele Romaniei, prin luarile sale de pozitie, "a adus atingere acestei independente, sustinand ca, in timp ce procurorii isi fac datoria, fiind <<de cealalta parte a baricadei in marile cazuri care s-au solutionat negativ si fara rezultat asteptat si indreptatit in instanta ...>>, judecatorii sunt corupti, iar solutiile lor nu fac decat sa constate nevinovatia in mari acte de coruptie".

Curtea Constitutionala a statuat, prin considerentele Deciziei nr. 53/2005, ca "un conflict juridic de natura constitutionala intre autoritati publice poate fi pozitiv sau negativ, iar conflictul pozitiv <<presupune acte sau atitudini concrete prin care o autoritate sau mai multe isi aroga puteri, atributii sau competente care, potrivit Constitutiei, apartin altor autoritati publice>>".

Se sustine ca in speta exista un conflict pozitiv, deoarece se incearca substituirea judecatorului cu procurorul, care nu este independent fata de puterea executiva.

De asemenea, se mai sustine ca opiniei publice i se poate inocula perceptia ca judecatorii sunt independenti numai daca dispun arestari preventive si confirma rechizitoriile prin condamnari.

5. Urmarile conflictului juridic de natura constitutionala

Se solicita Curtii Constitutionale sa constata ca prezenta cauza se deosebeste in mod esential de cauza solutionata prin Decizia nr. 53/2005, deoarece:

"- partile aflate in conflict juridic de natura constitutionala sunt in mod incontestabil autoritati publice prevazute de titlul III al Constitutiei;

- prin acest conflict una dintre puterile statului - cea judecatoreasca - este pusa in mod real in pericol de a nu-si mai putea exercita atributiile potrivit exigentelor;

- declaratiile publice ale Presedintelui Romaniei si primului-ministru cu privire la autoritatea judecatoreasca au

creat o stare de confuzie si de tensiuni ce au degenerat intr-un conflict de natura juridica, deoarece prin gravitatea si caracterul lor repetat impiedica indeplinirea normala a atributiilor constitutionale ale instantelor judecatoresti si parchetelor. Este fara nici o indoiala ca in justitie exista probleme serioase, care excedeaza sfera acestei cauze."

Pierderea increderii in justitie "a inceput deja sa conduca la fenomene de anomie sociala, in sensul ca cetatenii nu vor mai apela la o justitie despre care aud mereu cele mai rele lucruri cu putinta, ci isi vor face dreptate singuri (cazul Chitaru), cu consecinte incalculabile privind disolutia autoritatii de stat."

In concluzie, solicita admiterea cererii si pronuntarea unei decizii prin care sa se constate existenta conflictului juridic de natura constitutionala dintre reprezentantii puterii executive si autoritatea judecatoreasca, dispunandu-se "masurile pe care Curtea Constitutionala le va socoti necesare in vederea restabilirii ordinii constitutionale, care trebuie sa existe intre autoritatile statului".

Nu se propune in mod concret o modalitate de solutionare a conflictului.

In sustinerea cererii de solutionare a conflictului juridic de natura constitutionala, presedintele Consiliului Superior al Magistraturii a depus, o data cu aceasta, sesizarile Asociatiei Magistratilor din Romania, tabelele cu semnaturile magistratilor care au solicitat sesizarea Curtii Constitutionale, precum si comunicate si alte materiale de presa.

In conformitate cu dispozitiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, cererea a fost comunicata partilor aflate in conflict, solicitandu-le sa isi exprime punctul de vedere asupra continutului conflictului juridic de natura constitutionala si asupra eventualelor cai de solutionare a acestuia.

Presedintele Romaniei a comunicat punctul sau de vedere cu adresa nr. 1.162 din 17 aprilie 2006, inregistrata la Curtea Constitutionala sub nr. 3.876 din 17 aprilie 2006, prin care solicita respingerea cererii formulate de

presedintele Consiliului Superior al Magistraturii ca inadmisibila, avand in vedere ca declaratiile Presedintelui Romaniei sunt declaratii politice si, ca atare, intra in sfera imunitatii constitutionale de care beneficiaza Presedintele in exercitiul mandatului, iar, prin natura lor, astfel de declaratii nu pot genera un conflict juridic de natura constitutionala.

Totodata, solicita sa se constate ca cererea este neintemeiata, deoarece in cauza nu este vorba de existenta vreunui conflict juridic de natura constitutionala intre autoritatile publice apartinand puterii executive si autoritatea judecatoreasca. In argumentarea acestui punct de vedere se arata ca toate declaratiile Presedintelui Romaniei referitoare la justitie sunt asemanatoare declaratiilor facute de-a lungul timpului de membrii Guvernului si de reprezentantii Parlamentului cu privire la activitatea justitiei. Aprecieri similare au fost facute sistematic si de reprezentantii presei ori ai societatii civile, dar si de unii comisari ai Comisiei Europene. Toate aceste afirmatii generale sunt declaratii politice pentru care Presedintele Romaniei, ca si membrii Parlamentului, potrivit art. 84 alin. (2) si art. 72 alin. (1) din Constitutie, nu poate fi tras la raspundere juridica. In acelasi sens, citeaza considerentele deciziilor Curtii Constitutionale nr. 53 din 28 ianuarie 2005 si nr. 148 din 16 aprilie 2003, precum si Avizul consultativ al Curtii Constitutionale nr. 1 din 5 iulie 1994 privind propunerea de suspendare din functie a Presedintelui Romaniei. Invoca si Hotararea din 17 decembrie 2002 a Curtii Europene a Drepturilor Omului, pronuntata in Cauza A. contra Regatului Unit, referitoare la libertatea de exprimare.

Se mai arata ca Presedintele Romaniei nu si-a arogat si nu a exercitat atributii ale puterii judecatoresti, nu a instigat la nerespectarea hotararilor judecatoresti si nu a indemnata la realizarea justitiei private, astfel incat conflictul invocat de presedintele Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi considerat ca avand natura juridica, fiind doar un diferend de opinii.

Or, Curtea Constitutională este competentă să soluționeze conflicte juridice de natură constituțională între autoritățile publice, care presupun o divergență cu privire la departajarea atribuțiilor puterilor în stat. De altfel, în state precum Austria sau Elveția un conflict juridic de natură constituțională poate să apară între autoritățile aflate în poziții diferite pe plan ierarhic. În aceste state competența de a distribui atribuțiile în stat aparține confederației, iar conflictele de competență sunt generate de distribuirea neechilibrată a competențelor. În alte state, precum Franța, "simplele declarații ale unor persoane publice alese precum parlamentarii sau șeful statului cu privire la activitatea unei alte puteri, fie ea și putere judecătorească, nu constituie conflict juridic de natură constituțională atât timp cât nu afectează statutul și atribuțiile autorității respective".

În concluzie, solicită respingerea cererii formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii, pentru următoarele motive:

- afirmațiile Președintelui României nu sunt de natură "a pune în pericol în mod real puterea judecătorească și de a o face să nu își mai poată exercita atribuțiile potrivit exigentelor", întrucât aceste afirmații nu au produs și nici nu pot produce blocaje instituționale ori să afecteze statutul magistratilor și independența acestora;

- declarațiile publice ale Președintelui României nu aduc atingere îndeplinirii normale a atribuțiilor constituționale ale instanțelor judecătorești și parchetelor, întrucât aceste autorități beneficiază de independență în exercitarea propriilor atribuții, fapt ce a fost evidențiat și prin rapoartele instituțiilor europene de monitorizare a activității autorității judecătorești. În acest sens citează paragraful cuprins la Capitolul 24 "Justiție și afaceri interne" al Raportului de țară al Comisiei Europene din 25 octombrie 2005, având următorul cuprins: "Legislația existentă în domeniul luptei anti-corupție trebuie aplicată riguros, iar corupția din structurile de aplicare a legii trebuie atacată ferm. Mai mult, trebuie să existe o implementare total transparentă, responsabilă și strictă a tuturor codurilor etice și

deontologice pentru functionarii publici, insotita de o aplicare consecventa a pedepselor penale pentru a transmite un mesaj puternic de descurajare a faptelor de coruptie."

Primul-ministru al Guvernului Romaniei a comunicat punctul sau de vedere cu adresa nr. 5/3.046 din 18 aprilie 2006, inregistrata la Curtea Constitutionala sub nr. 3.900 din 18 aprilie 2006, prin care, pentru motive identice cu cele invocate in punctul de vedere al Presedintelui Romaniei, solicita respingerea cererii ca fiind inadmisibila si neintemeiata. Considera ca in prezenta cauza nu pot fi retinute acte si actiuni concrete ale primului-ministru prin care sa se fi produs impiedicarea indeplinirii normale a atributiilor constitutionale ale autoritatii judecatoresti, iar opiniile sale politice referitoare la justitie nu au reprezentat o subrogare in atributiile si competentele instantelor judecatoresti, nu au constituit o ingerinta in actul de infaptuire a justitiei, de natura sa produca efecte juridice, deci sa realizeze continutul conflictului juridic de natura constitutionala. Mai arata ca primul-ministru, fiind consecvent obiectivelor cuprinse in programul de guvernare, urmareste indeaproape procesul de faurire a reformei in domeniul justitiei, exprimandu-si opiniile politice in acest sens, fara ca sa produca blocaje de natura institutionala sau sa afecteze statutul magistratilor si independenta acestora.

Presedintele Consiliului Superior al Magistraturii nu a comunicat punctul de vedere solicitat.

Dezbaterile asupra cererii de solutionare a conflictului juridic de natura constitutionala au avut loc la data de 8 mai 2006 si s-au desfasurat potrivit prevederilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu citarea partilor si ascultarea concluziilor reprezentantilor acestora, fiind consemnate in incheierea de la acea data.

Curtea, avand nevoie de timp pentru deliberare, a amanat pronuntarea la data de 26 mai 2006.

CURTEA,
examinand cererea de solutionare a conflictului juridic de natura constitutionala, formulata de presedintele Consiliului

Superior al Magistraturii, documentele anexate la cerere, punctul de vedere al Presedintelui Romaniei si cel al primului-ministru al Guvernului Romaniei, raportul intocmit de judecatorul-raportor si documentele anexate la acesta, sustinerile reprezentantilor autoritatilor publice aflate in conflict, avand in vedere dispozitiile Constitutiei, precum si cele ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea si functionarea Curtii Constitutionale, retine urmatoarele:

Curtea a fost legal sesizata si este competenta potrivit dispozitiilor art. 146 lit. e) din Constitutie, precum si ale art. 1, 10, 34 si 35 din Legea nr. 47/1992, sa se pronunte asupra conflictului juridic de natura constitutionala dintre autoritatile publice.

Potrivit prevederilor art. 146 lit. e) din Constitutia revizuita si republicata, Curtea Constitutionala "solutioneaza conflictele juridice de natura constitutionala dintre autoritatile publice, la cererea Presedintelui Romaniei, a unuia dintre presedintii celor doua Camere, a primului-ministru sau a presedintelui Consiliului Superior al Magistraturii".

In consecinta, Curtea Constitutionala este competenta sa examineze daca exista sau nu conflict juridic de natura constitutionala intre autoritatea judecatoreasca, pe de o parte, si Presedintele Romaniei si primul-ministru, pe de alta parte.

In cerere se afirma, in esenta, ca acest conflict rezida in efectele juridice produse de luarile de pozitie ale reprezentantilor celor doua autoritati publice, care sunt de natura sa afecteze statutul constitutional al autoritatii judecatoresti, aducand atingere dispozitiilor art. 124 alin. (3) din Constitutie, referitoare la independenta judecatorilor.

Dispozitiile constitutionale pretins incalcate prin luarile de pozitie ale Presedintelui Romaniei si primului-ministru sunt urmatoarele:

- Art. 1 alin. (4): "Statul se organizeaza potrivit principiului separatiei si echilibrului puterilor - legislativa, executiva si judecatoreasca - in cadrul democratiei constitutionale.";

- Art. 80 alin. (2): "Presedintele Romaniei vegheaza la respectarea Constitutiei si la buna functionare a autoritatilor publice. In acest scop, Presedintele exercita functia de mediere intre puterile statului, precum si intre stat si societate.";

- Art. 124 alin. (3): "Judecatorii sunt independenti si se supun numai legii.";

- Art. 133. alin. (1): "Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independentei justitiei."

Dispozitiile din actele juridice internationale pretins incalcate prin aceleasi luari de pozitie sunt urmatoarele:

- punctul 4 al primului principiu cuprins in Principiile fundamentale ale Natiunilor Unite privind independenta judecatorilor, adoptate de Congresul al VII-lea al Natiunilor Unite, desfasurat la Milano in anul 1985, si aprobate prin rezolutiile Adunarii Generale nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 si nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, potrivit careia: "Justitia se exercita la adapostul oricarei interventii nejustificate sau ingerinte, iar hotararile judecatoresti nu pot face obiect al revizuirii. Acest principiu nu aduce atingere dreptului puterii judecatoresti de a proceda la revizuire [...] potrivit legii.";

- fraza a doua din art. 2 din Carta Universala a Judecatorului, aprobata de Asociatia Internationala a Judecatorilor la reuniunea Consiliului Central de la Taipei in anul 1999, care prevede ca "[...] Judecatorul, in calitate de detinator al unei functii judecatoresti, trebuie sa fie capabil sa isi exercite competenta judecatoreasca fara sa fie supus presiunilor sociale, economice si politice [...]";

- principiul 1 pct. 2 lit. d) din Recomandarea nr. R(94) 12 a Comitetului de Ministri al Consiliului Europei catre statele membre cu privire la independenta, eficienta si rolul judecatorilor, care stabileste ca "Judecatorii trebuie sa pronunte deciziile in deplina independenta si sa poata actiona fara restrictii si fara sa fie obiectul influentelor, incitarilor, presiunilor, amenintarilor sau interventiilor directe ori indirecte, din partea oricui, sau pentru orice motiv";

- art. 6 paragraful 1 din Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, partea referitoare la dreptul oricarei persoane "la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil a cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, instituita de lege".

Se sustine in cerere ca luarile de pozitie ale reprezentantilor autoritatilor publice implicate in conflict sunt contrare si jurisprudentei Curtii Europene a Drepturilor Omului, in materia independentei justitiei.

Curtea, luand in considerare punctele de vedere comunicate, retine ca reprezentantii puterii executive, parti implicate in conflict, solicita respingerea cererii formulate, in principal, ca inadmisibila, iar in subsidiar, ca neintemeiata.

1. Cu privire la cauzele de inadmisibilitate a cererii de solutionare a conflictului juridic de natura constitutională

In punctul de vedere al Presedintelui Romaniei se sustine ca, avand in vedere caracterul politic al declaratiilor ce fac obiectul sesizarii, cererea este inadmisibila deoarece in exercitarea mandatului acesta beneficiaza de imunitate cu privire la astfel de declaratii.

Primul-ministru considera ca cererea este inadmisibila in ceea ce-l priveste, deoarece afirmatiile sale privitoare la justitie reprezinta opinii politice care sunt expresia exercitarii libertatii fundamentale garantate de Constitutie, si anume libertatea de exprimare. Opiniile politice nu produc efecte juridice, ci ele reprezinta expresia preocuparilor societatii cu referire la probleme de interes major.

Fata de motivele invocate in sustinerea punctelor de vedere privind inadmisibilitatea, Curtea Constitutionala retine ca pentru solutionarea acestora este esential sa se stabileasca daca garantia constitutională a imunitatii mandatului are menirea, in speta, sa impiedice controlul de constitutionalitate.

Imunitatea mandatului de demnitate publica este reglementata de Legea fundamentala la art. 72 alin. (1), avand ca titlu marginal "Imunitatea parlamentara", potrivit caruia "Deputatii si senatorii nu pot fi trasi la raspundere

juridica pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate in exercitarea mandatului". In conformitate cu dispozitiile art. 84 alin. (2) din Constitutie, "Presedintele Romaniei se bucura de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplica in mod corespunzator". Analizand semnificatia juridica a institutiei imunitatii, Curtea constata ca aceasta este o garantie constitutionala, o masura de protectie juridica a mandatului, care are menirea sa asigure independenta titularului mandatului fata de orice presiuni exterioare sau abuzuri. Interdictia de tragere la raspundere prevazuta la art. 72 alin. (1) din Constitutie are ca efect lipsa raspunderii juridice pentru opiniile politice exprimate in exercitarea mandatului, iar organele competente sa stabileasca raspunderea juridica sunt instantele judecatoresti in temeiul art. 126 alin. (1) din Constitutie care are urmatorul cuprins: "Justitia se realizeaza prin Inalta Curte de Casatie si Justitie si prin celelalte instante judecatoresti stabilite de lege."

Examinand sustinerea primului-ministru referitoare la inadmisibilitatea cererii, Curtea constata ca aceasta nu poate fi primita. Astfel, in practica sa jurisdictionala, Curtea Europeana a Drepturilor Omului a statuat in mod constant ca exercitiul libertatii de exprimare poate fi supus unor limitari atunci cand este vizata administrarea justitiei. Cu privire la efectele declaratiilor politice, Curtea Constitutionala a retinut prin Decizia nr. 53/2005 ca, in anumite circumstante, declaratiile politice pot genera conflicte de natura juridica intre autoritati publice.

Pentru toate acestea, Curtea constata ca examinarea si solutionarea pe fond a cererii formulate de presedintele Consiliului Superior al Magistraturii nu este impiedicata de existenta vreunei cauze de inadmisibilitate.

2. Cu privire la temeinicia cererii de solutionare a conflictului juridic de natura constitutionala

Curtea Constitutionala s-a mai pronuntat asupra unei cereri de solutionare a conflictului juridic de natura constitutionala, creat intre autoritati publice, respectiv intre Presedintele Romaniei si Parlament, prin Decizia nr. 53 din

28 ianuarie 2005, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005. In acea decizie Curtea Constitutionala a statuat asupra conflictului juridic de natura constitutionala intre autoritati publice, in sensul ca acesta "presupune acte sau actiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe isi aroga puteri, atributii sau competente, care, potrivit Constitutiei, apartin altor autoritati publice, ori omisiunea unor autoritati publice, constand in declinarea competentei sau in refuzul de a indeplini anumite acte care intra in obligatiile lor. Or, un asemenea conflict de natura constitutionala nu a fost creat prin declaratiile examinate, care nu au produs niciun efect juridic.

Curtea constata ca opiniile, judecatile de valoare sau afirmatiile titularului unui mandat de demnitate publica, referitoare la alte autoritati publice, nu constituie prin ele inele conflicte juridice intre autoritati publice. Parerile sau propunerile privind modul cum actioneaza ori ar trebui sa actioneze o anumita autoritate publica sau structurile acesteia, chiar critice fiind, nu declanseaza blocaje institutionale daca nu sunt urmate de actiuni sau inactiuni de natura sa impiedice indeplinirea atributiilor constitutionale ale acelor autoritati publice. Asemenea pareri ori propuneri raman in cadrul limitelor libertatii de exprimare a opiniilor politice, cu ingradirile prevazute de art. 30 alin. (6) si (7) din Constitutie".

Interdictiile prevazute de art. 84 alin. (1) din Constitutie potrivit caruia, "In timpul mandatului, Presedintele Romaniei nu poate fi membru al unui partid si nu poate indeplini nicio alta functie publica sau privata" "nu exclud insa posibilitatea exprimarii, in continuare, a opiniilor politice, a angajamentelor si a scopurilor prezentate in programul sau electoral ori sa militeze si sa actioneze pentru realizarea acestora, cu respectarea prerogativelor constitutionale".

Curtea constata ca nu exista alte motive intemeiate pe dispozitiile si pe principiile Constitutiei care sa justifice reconsiderarea acestor teze.

In acest sens, Curtea subliniaza ca, in activitatea de indeplinire a mandatelor constitutionale ce le revin, reprezentantii autoritatilor publice, prin pozitiile pe care le exprima, au obligatia de a evita crearea unor stari conflictuale intre puteri. Statutul constitutional al Presedintelui si al primului-ministru, precum si rolul acestora in cadrul democratiei constitutionale ii obliga sa isi aleaga forme adecvate de exprimare, astfel incat criticile pe care le fac la adresa unor puteri ale statului sa nu se constituie in elemente ce ar putea genera conflicte juridice de natura constitutională între acestea.

In plus, in prezenta cauza, Curtea Constitutionala isi insuseste argumentele din jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului cu privire la aprecierea limitelor libertatii de exprimare atunci cand se discuta aspecte privind administrarea justitiei. Aceasta instanta internationala a statuat ca "presa reprezinta unul dintre mijloacele de care dispun responsabilii politici si opinia publica spre a se asigura ca judecatorii se achita de inaltele lor responsabilitati, conform scopului misiunii ce le este incredintata. Se cuvine totusi sa se tina seama de rolul deosebit ce revine puterii judecatoresti in societate. Ca garant al justitiei, valoare fundamentala a statului de drept, actiunea sa are nevoie de increderea cetatenilor; de aceea, poate sa apara necesara protejarea ei impotriva unor atacuri distructive lipsite de fundament serios, mai ales ca magistratii sunt tinuti de obligatia de rezerva care-i impiedica sa reactioneze intr-o anumita situatie". (Cazul Prager si Oberschlick impotriva Austriei - 1995).

Cu toate ca starea tensionata dintre autoritatile mentionate nu a generat un conflict juridic de natura constitutională, totusi Curtea Constitutionala observa ca este reala sustinerea presedintelui Consiliului Superior al Magistraturii ca atat Presedintele Romaniei, cat si primul-ministru, in repetate randuri, au criticat unele aspecte ale activitatii de infaptuire a justitiei. Nu se poate retine insa ca a fost vizata autoritatea judecatoreasca in ansamblu, ca una dintre puterile statului, ci ca au fost vizate doar unele dintre

instanțele judecătorești ori unii dintre judecători, ca reprezentanți ai acestei puteri. De asemenea, se constată că nu există elemente concrete din care să rezulte că starea conflictuală verbală dintre Președintele României și autoritatea judecătorească ar fi produs efecte juridice de natură să conducă la un blocaj instituțional ori să împiedice exercitarea prerogativelor constituționale ale vreunei autorități publice, care ar putea fi remediate doar prin pronunțarea de către Curtea Constituțională a unei soluții susceptibile de executare.

În final, Curtea mai reține că, în mod evident, libertatea de exprimare și de critică este indispensabilă democrației constituționale, însă ea trebuie să fie respectuoasă, chiar și atunci când exprimă o atitudine critică fermă. Întrucât independența autorității judecătorești este garantată prin Constituție, Curtea consideră că este imperioasă o protecție efectivă, în sens constituțional, a magistratilor împotriva atacurilor și denigrărilor de orice natură ar fi ele, aceasta cu atât mai mult cu cât magistratii, care sunt lipsiți de orice drept de replică în legătură cu activitatea lor de restabilire a ordinii juridice, ar trebui să poată conta pe sprijinul celorlalte puteri ale statului, cea legislativă și cea executivă.

Având în vedere considerentele expuse în prezenta decizie, dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, precum și prevederile art. 11 alin. (1) lit. A.e), ale art. 34 și ale art. 35 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUTIONALA

În numele legii

DECIDE:

Constată că declarațiile Președintelui României, domnul Traian Băsescu, și ale primului-ministru, domnul Calin Popescu-Tariceanu, nu au dat naștere unui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice - autoritatea

judectoreasca, pe de o parte, si Presedintele Romaniei si primul-ministru, pe de alta parte - in intelesul prevederilor art. 146 lit. e) din Constitutie.

Definitiva si general obligatorie.

Decizia se comunica Presedintelui Romaniei, primului-ministru si Consiliului Superior al Magistraturii si se publica in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 26 mai 2006 si la aceasta au participat: Ioan Vida, presedinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Kozsokar Gabor, Petre Ninosu, Ion Predescu si Serban Viorel Stanoiu, judecatori.

PRESEDINTELE CURTII CONSTITUTIONALE,
prof. univ. dr. IOAN VIDA

Prim-magistrat-asistent,
Claudia Miu
